

E.O. CHIROVICI

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΩΝ ΚΑΤΟΠΤΡΩΝ

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΑΛΟΚΥΡΗΣ

«Ένα ακαταμάχητο βιβλίο, μια τεράστια ιστορία-λαβύρινθος,
για όλους αυτούς που αγάπησαν την Ντόνα Ταρτ
και τον Ζοέλ Ντικέρ. Του αξίζει η τεράστια επιτυχία!»

Susan Sanderus, A.W. Bruna (Ολλανδία)

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΩΝ ΚΑΤΟΠΤΡΩΝ

Ε.Ο. CHIROVICI

Το βιβλίο των κατόπτρων

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΑΛΟΚΥΡΗΣ

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Ξένη λογοτεχνία
Σύγχρονη ξένη λογοτεχνία – 396
E.O. Chironici, *Το βιβλίο των κατόπτρων*
Τίτλος πρωτοτύπου: *The book of mirrors*
Μετάφραση: Αντώνης Καλοκύρης
Υπεύθυνος έκδοσης: Κώστας Γιαννόπουλος
Επιμέλεια-Διόρθωση: Ιωάννα Ανδρέου
Σελιδοποίηση: Παναγιώτης Βογιατζάκης
Φιλμ-Μοντάζ: Αναγραφή
Copyright© RightsFactory SRL, 2017
Copyright© για την ελληνική γλώσσα, Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ
(Εκδόσεις Πατάκη), 2016
Πρώτη έκδοση στην αγγλική γλώσσα από τις εκδόσεις Century,
Λονδίνο 2017
Πρώτη έκδοση στην ελληνική γλώσσα από τις Εκδόσεις Πατάκη,
Αθήνα, Δεκέμβριος 2017
ΚΕΤ Α556 ΚΕΠ 834/17
ISBN 978-960-16-7564-0

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ,
ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 210.52.05.600, 801.100.2665, ΦΑΞ: 210.36.50.069
ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078
ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: ΚΟΡΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ - ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ),
570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15, ΦΑΞ: 2310.70.63.55
Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

*Στη σύζυγό μου, Mihaela, που δεν ξέχασε ποτέ ποιοι
πραγματικά είμαστε και από πού ξεκινήσαμε.*

Οι περισσότεροι άνθρωποι είναι άλλοι άνθρωποι.

OSCAR WILDE

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

Πίτερ Κατς

*Οι αναμνήσεις είναι σαν τις σφαίρες.
Μερικές περνάνε σφυρίζοντας από δίπλα σου
κι απλώς σε τρομάζουν.
Άλλες σε ξεσχίζουν και σε κάνουν κομμάτια.*

RICHARD KADREY, *Kill the Dead*

ΕΛΑΒΑ ΤΗΝ ΠΡΟΤΑΣΗ τον Ιανουάριο, όταν όλοι στην εταιρεία προσπαθούσαν ακόμα να συνέλθουν από τα μεθύσια της μεθεόρτιας περιόδου.

Το μήνυμα είχε αποφύγει επιδέξια τον φάκελο με τα spam καταλήγοντας στα εισερχόμενα, για να προστεθεί σε μια λίστα με μερικές δεκάδες άλλα. Έριξα μια ματιά στη συνοδευτική επιστολή και τη βρήκα ενδιαφέρουσα, οπότε την τύπωσα μαζί με τις συνημμένες σελίδες από το χειρόγραφο και έβαλα τα χαρτιά στο συρτάρι του γραφείου. Καθότι απασχολημένος με την ολοκλήρωση μιας συμφωνίας, τα ξέχασα μέχρι σχεδόν τα τέλη του μήνα. Το διευρυμένο Σαββατοκύριακο –λόγω της Ημέρας Μνήμης για τον Μάρτιν Λούθερ Κινγκ– ανακάλυψα ξανά τα χαρτιά σε μια στοίβα με υποβληθέντα χειρόγραφα που σχεδίαζα να διαβάσω στη διάρκεια του τριημέρου.

Η συνοδευτική επιστολή έφερε την υπογραφή «Ρίτσαρντ Φλυν» και ανέφερε τα εξής:

Αγαπητέ Πίτερ,

*Ονομάζομαι Ρίτσαρντ Φλυν και πριν από είκοσι
επτά χρόνια πήρα το πτυχίο μου από το Τμήμα*

Φιλολογίας του Πρίνστον. Ονειρευόμουν να γίνω συγγραφέας, δημοσίευσα μερικά διηγήματα σε περιοδικά και μάλιστα έγραφα και ένα μυθιστόρημα τριακοσίων σελίδων, το οποίο εγκατέλειψα αφότου απορρίφθηκε από αρκετούς εκδότες (και το οποίο πλέον θεωρώ μετριότατο και βαρετό). Στη συνέχεια, έπιασα δουλειά σε μια μικρή διαφημιστική εταιρεία στο Νιου Τζέρσεϋ και μέχρι σήμερα παραμένω σε αυτό τον κλάδο. Αρχικά, προσπάθησα να ξεγελάσω τον εαυτό μου και να πιστέψω ότι η διαφήμιση είχε ομοιότητες με τη λογοτεχνία και ότι μια μέρα θα επέστρεφα στη συγγραφή. Προφανώς, δε συνέβη κάτι τέτοιο. Πιστεύω πως, για τους περισσότερους ανθρώπους, το να μεγαλώνεις σημαίνει, δυστυχώς, να αποκτάς την ικανότητα να κλειδώνεις τα όνειρά σου σ' ένα κουτί και να το πετάς στον ποταμό Ιστ. Κατά τα φαινόμενα, δεν αποτέλεσα εξαίρεση στον κανόνα.

Όμως πριν από μερικούς μήνες ανακάλυψα κάτι σημαντικό, το οποίο επανέφερε στη μνήμη μου ορισμένα τραγικά περιστατικά που συνέβησαν το φθινόπωρο και τον χειμώνα του 1987, στο τελευταίο έτος μου στο Πρίνστον. Κατά πάσα πιθανότητα καταλαβαίνεις τι εννοώ: θεωρείς ότι έχεις λησμονήσει κάτι –ένα περιστατικό, έναν άνθρωπο, μία κατάσταση– και ξαφνικά συνειδητοποιείς ότι η ανάμνηση μαράζωνε σε κάποιο κρυφό δωμάτιο του μυαλού σου αλλά ήταν πάντοτε εκεί, σαν να δημιουργήθηκε μόλις την προηγούμενη μέρα. Σαν να ανοίγεις μια παλιά ντου-

λάπα γεμάτη άχρηστα πράγματα και δεν έχεις παρά να μετακινήσεις ένα κουτί για να καταρρεύσουν τα πάντα πάνω σου.

Η ανακάλυψη ήταν σαν πυροκροτητής. Μία ώρα αφότου έμαθα την είδηση, εξακολουθούσα να σκέφτομαι τη σημασία της. Κάθισα στο γραφείο μου και, συγκλονισμένος από τις αναμνήσεις, έγραφα. Όταν πια σταμάτησα, ήταν περασμένα μεσάνυχτα και είχα γράψει πάνω από πέντε χιλιάδες λέξεις. Λες και ξαφνικά είχα ανακαλύψει ξανά ποιος ήμουν, έχοντας μέχρι τότε λησμονήσει τελείως τον εαυτό μου. Όταν πήγα στο μπάνιο για να βουρτσίσω τα δόντια μου, είχα την αίσθηση ότι ένα διαφορετικό άτομο με κοιτούσε απ' τον καθρέφτη.

Πρώτη φορά μετά από πολλά χρόνια κοιμήθηκα χωρίς να πάρω χάπι και την επόμενη μέρα, αφού ενημέρωσα στη δουλειά ότι ήμουν άρρωστος και θα έπαιρνα άδεια δύο εβδομάδων, συνέχισα να γράφω.

Οι λεπτομέρειες εκείνων των μηνών του '87 επέστρεψαν στο μυαλό μου με τέτοια σφοδρότητα και διαύγεια, ώστε πολύ γρήγορα κατέληξαν πολύ πιο ζωντανές και έντονες από οτιδήποτε άλλο στην τρέχουσα καθημερινότητά μου. Σαν να είχα ξυπνήσει από βαθύ ύπνο, στη διάρκεια του οποίου το μυαλό μου προετοιμαζόταν σιωπηρά για τα γεγονότα με πρωταγωνιστές τη Λόρα Μπέινς, τον καθηγητή Τζόζεφ Βίντερ κι εμένα.

Φυσικά, εξαιτίας της τραγικής κατάληξης, η ιστορία είχε εμφανιστεί στις εφημερίδες της επο-

χής, ένα μέρος της τουλάχιστον. Προσωπικά, για αρκετό διάστημα δεχόμουν οχλήσεις από τους επιθεωρητές της αστυνομίας και τους δημοσιογράφους. Ήταν ένας από τους λόγους που με οδήγησαν να εγκαταλείψω το Πρίνστον και να συνεχίσω τις μεταπτυχιακές σπουδές μου στο Κορνέλ, με αποτέλεσμα να περάσω δύο ατελείωτα, μουντά χρόνια στην Ίθακα. Όμως κανένας δεν έμαθε ποτέ την αλήθεια για εκείνη την ιστορία που άλλαξε για πάντα τη ζωή μου.

Όπως είπα, έμαθα τυχαία την αλήθεια πριν από τρεις μήνες και συνειδητοποίησα ότι έπρεπε να τη μοιραστώ, άσχετα αν η οργή και η απογοήτευση που ένιωσα –και εξακολουθώ να νιώθω– ήταν συντριπτικές. Κατά καιρούς όμως, το μίσος και ο πόνος αποτελούν εξίσου ισχυρό κίνητρο με την αγάπη. Αποτέλεσμα εκείνης της πρόθεσης είναι το χειρόγραφο που ολοκλήρωσα πρόσφατα, μετά από προσπάθεια που με άφησε σωματικά και πνευματικά εξαντλημένο. Επισυνάπτω ένα δείγμα, σύμφωνα με τις οδηγίες που βρήκα στην ιστοσελίδα του γραφείου σας. Το χειρόγραφο είναι ολοκληρωμένο και έτοιμο για υποβολή. Αν ενδιαφέρεσαι να το διαβάσεις, θα σου το στείλω αμέσως. Ο τίτλος εργασίας που έχω επιλέξει είναι Το βιβλίο των κατόπτρων.

Σταματάω εδώ, αφού σύμφωνα με τον φορητό μου υπολογιστή έχω ήδη υπερβεί το όριο των 500 λέξεων για τη συνοδευτική επιστολή. Έτσι κι αλλιώς, δεν έχω και πολλά να πω για τον εαυτό μου. Γεννήθηκα και μεγάλωσα στο Μπρούκλιν,

δεν παντρεύτηκα ποτέ ούτε απέκτησα παιδιά, εν μέρει, θεωρώ, επειδή ποτέ δεν ξέχασα τη Λόρα. Έχω έναν αδελφό, τον Έντι, που ζει στη Φιλαδέλφεια και τον βλέπω σπάνια. Η καριέρα μου στον χώρο της διαφήμισης ήταν αδιάφορη, χωρίς ιδιαίτερα επιτεύγματα ούτε δυσάρεστα περιστατικά – μία εντυπωσιακά μουντή ζωή, κρυμμένη στις σκιές της Βαβέλ. Σήμερα, είμαι επικεφαλής κειμενογράφος μιας μεσαίου μεγέθους εταιρείας με έδρα το Μανχάτταν, αρκετά κοντά στο Τσέλσι, όπου ζω εδώ και πάνω από δύο δεκαετίες. Δεν οδηγώ Πόρσε, δε μένω σε πεντάστερα ξενοδοχεία, ούτε όμως χρειάζεται να ανησυχώ για το τι θα μου ξημερώσει, τουλάχιστον όχι όσον αφορά το οικονομικό.

Σ' ευχαριστώ για τον χρόνο σου και σε παρακαλώ να με ενημερώσεις αν θέλεις να διαβάσεις ολόκληρο το χειρόγραφο. Ακολουθεί η διεύθυνση και ο αριθμός του τηλεφώνου μου.

Ειλικρινά,
Ρίτσαρντ Φλυν

Στη συνέχεια υπήρχε μια διεύθυνση κοντά στον σταθμό Πεν. Γνώριζα καλά την περιοχή, αφού είχα μείνει εκεί ένα διάστημα.

Η συνοδευτική επιστολή ήταν αρκετά ασυνήθιστη.

Είχα διαβάσει εκατοντάδες, αν όχι χιλιάδες αιτήματα στα πέντε χρόνια της θητείας μου ως λογοτεχνικού ατζέντη στους Μπρόνσον & Μάττερς. Η εταιρεία, στην οποία είχα ξεκινήσει ως κατώτερος βοηθός, ακολουθούσε πάντοτε ανοιχτή πολιτική για την υποβολή χειρογράφων.

Οι περισσότερες συνοδευτικές επιστολές ήταν αδέξιες, άψυχες, χωρίς κάποιο χαρακτηριστικό που να υπονοεί ότι ο υποψήφιος συγγραφέας απευθύνεται σ' εσένα προσωπικά και όχι σε κάποιον από τους εκατοντάδες ατζέντηδες, τα ονόματα και οι διευθύνσεις των οποίων υπάρχουν στην Επετηρίδα Εκδοτικών Επαγγελματών. Ορισμένες ήταν υπερβολικά μακροσκελείς και γεμάτες ανούσιες λεπτομέρειες. Όμως η επιστολή του Ρίτσαρντ Φλυν δεν ανήκε σε καμία από αυτές τις κατηγορίες. Ήταν περιεκτική, καλογραμμένη και, κυρίως, απέπνεε ανθρωπινή ζεστασιά. Δεν ανέφερε ότι είχε επικοινωνήσει μόνο μαζί μου, όμως, χωρίς να μπορώ να το εξηγήσω, ήμουν σχεδόν σίγουρος γι' αυτό. Για κάποιον λόγο δεν είχε θεωρήσει απαραίτητο να αναφέρει στη σύντομη επιστολή του ότι με είχε επιλέξει.

Ήλπιζα να μ' αρέσει το χειρόγραφο όσο μου άρεσε και η συνοδευτική επιστολή, και να μπορέσω να απαντήσω θετικά στον άνθρωπο που το έστειλε, για τον οποίο ήδη αισθανόμουν, για κάποια ανεξήγητη αιτία, μια κρυφή συμπάθεια.

Άφησα στην άκρη τα υπόλοιπα χειρόγραφα που σχεδίαζα να τους ρίξω μια ματιά, έφτιαξα καφέ, βολεύτηκα στον καναπέ του καθιστικού και άρχισα να διαβάζω το απόσπασμα.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟΥΣ Αμερικανούς, το 1987 ήταν η χρονιά που το χρηματιστήριο εκτινάχθηκε στα ύψη πριν τελικά καταρρεύσει, η υπόθεση Ιράν-Κόντρας συνέχιζε να κάνει την καρέκλα του Ρόναλντ Ρίγκαν στον Λευκό Οίκο να τρίζει και το *Τόλμη και γοητεία* άρχισε να εισβάλλει στα σπίτια μας. Για μένα, ήταν η χρονιά που ερωτεύτηκα και ανακάλυψα ότι ο διάβολος υπάρχει.

Ήμουν φοιτητής στο Πρίνστον για κάτι παραπάνω από τρία χρόνια και ζούσα σε ένα άσχημο παλιό κτίριο στην Μπέυαρντ Λέιν, ανάμεσα στο Μουσείο Τέχνης και στη Θεολογική Βιβλιοθήκη. Στο ισόγειο βρίσκονταν το καθιστικό και η κουζίνα με το σεπαρέ, ενώ πάνω υπήρχαν δύο μεγάλα δωμάτια, το καθένα με το δικό του μπάνιο. Απείχε μόλις δέκα λεπτά με τα πόδια από το αμφιθέατρο ΜακΚος, όπου παρακολουθούσα τα περισσότερα φιλολογικά μαθήματα.

Ένα απόγευμα του Οκτώβρη, όταν επέστρεψα σπίτι και μπήκα στην κουζίνα, ξαφνιαστήκα βρισκοντας εκεί μια ψηλή, λεπτή νεαρή γυναίκα με μακριά ξανθά μαλλιά με χωρίστρα στη μέση. Μου έριξε ένα φιλικό βλέμμα πίσω από τα γυαλιά της με τον χοντρό σκελετό, που της

έδιναν ένα ύφος αυστηρό και ταυτόχρονα σέξι. Προσπαθούσε να βγάλει μουστάρδα πιέζοντας το πλαστικό μπουκάλι, χωρίς να έχει συνειδητοποιήσει ότι έπρεπε πρώτα να αφαιρέσει το αλουμινένιο προστατευτικό από το στόμιο. Ξεβίδωσα το καπάκι, αφαίρεσα το προστατευτικό και της έδωσα ξανά το μπουκάλι. Με ευχαρίστησε καθώς άπλωνε την πυκνή κίτρινη αλοιφή στο μεγάλο λουκάνικο που μόλις είχε βράσει.

«Ευχαριστώ» είπε, με προφορά που την είχε κουβαλήσει μαζί της από τα Μεσοδυτικά και την οποία έμοιαζε απρόθυμη να αποχωριστεί απλά και μόνο για να συμβαδίζει με τη μόδα. «Θέλεις λίγο;»

«Όχι, είμαι εντάξει, ευχαριστώ. Παρεμπιπτόντως, είμαι ο Ρίτσαρντ Φλυν. Είσαι η καινούρια συγκάτοικος;»

Έγνεψε καταφατικά. Είχε δαγκώσει μια γερή μπουκιά από το χοτ ντογκ της και εκείνη τη στιγμή προσπαθούσε να το καταπιεί βιαστικά πριν απαντήσει.

«Λόρα Μπέινς. Χάρηκα. Μήπως το άτομο που έμενε εδώ πριν από μένα είχε κανέναν ασβό για κατοικίδιο; Η μπόχα στο δωμάτιο αρκεί για να σου πέσουν μέχρι και οι τρίχες απ' τη μύτη. Έτσι κι αλλιώς, πρέπει να το ξαναβάψω. Επίσης έχει κάποιο πρόβλημα ο καυστήρας; Αναγκάστηκα να περιμένω μισή ώρα για να ζεσταθεί το νερό».

«Μέγας καπνιστής» της εξήγησα. «Ο τύπος εννοώ, όχι ο καυστήρας, και δεν αναφέρομαι μόνο σε τσιγάρα – καταλαβαίνεις. Κατά τ' άλλα, ήταν μια χαρά. Μέσα σε ένα βράδυ αποφάσισε να διακόψει τις σπουδές του για έναν χρόνο και ξαναγύρισε στην ιδιαίτερη πατρίδα του. Ήταν τυχερός που η σπιτονοικοκυρά δεν τον ανάγκασε να πληρώσει όλα τα νοίκια ως το τέλος της χρο-

νιάς. Όσο για τον καυστήρα, τρεις διαφορετικοί υδραυλικοί έχουν έρθει για να τον φτιάξουν. Καμία τύχη – παρ’ όλα αυτά, η ελπίδα πεθαίνει τελευταία».

«Καλό του ταξίδι» είπε η Λόρα ανάμεσα στις μπουκιές, αναφερόμενη στον πρώην ένοικο. Κατόπιν έδειξε τον φούρνο μικροκυμάτων στον πάγκο της κουζίνας. «Φτιάχνω ποπκόρν και μετά λέω να δω λίγη τηλεόραση – στο CNN δείχνουν ζωντανά την Τζέσικα».

«Ποια είναι η Τζέσικα;» ρώτησα.

Ο φούρνος μικροκυμάτων ήχησε ειδοποιώντας ότι το ποπκόρν ήταν έτοιμο να καταλήξει στο μεγάλο γυάλινο μπολ που είχε ξεθάψει η Λόρα από τα βάθη ενός ντουλαπιού πάνω από τον νεροχύτη.

«Η Τζέσικα ΜακΚλουρ είναι το κοριτσόπουλο» – κοριτσόπουλο – «που έπεσε σ’ ένα πηγάδι στο Τέξας» μου εξήγησε. «Στο CNN δείχνουν ζωντανά την επιχείρηση διάσωσης. Πώς και δεν το ξέρεις; Όλοι γι’ αυτό μιλάνε».

Έριξε το ποπκόρν στο μπολ και μου έκανε νόημα να την ακολουθήσω στο καθιστικό.

Καθίσαμε στον καναπέ κι εκείνη άνοιξε την τηλεόραση. Για ένα διάστημα κανείς από τους δυο μας δε μιλούσε, καθώς παρακολουθούσαμε τις εξελίξεις στην οθόνη. Ήταν ένας ήπιος, ζεστός Οκτώβρης, με τις συνήθεις βροχές να απουσιάζουν σχεδόν τελείως, και το γαλίνιο λυκόφως γλιστρούσε μέσα από τις συρόμενες τζαμαρίες. Απέναντι βρισκόταν το πάρκο που περιέβαλλε την εκκλησία Τρίνιτυ, σκοτεινό και μυστηριώδες.

Η Λόρα τελείωσε το χοτ ντογκ της και πήρε μια χούφτα ποπκόρν από το μπολ. Έμοιαζε να με έχει ξεχάσει. Στην οθόνη, ένας μηχανικός εξηγούσε στον δημοσιογράφο την εξέλιξη των εργασιών σε μια σήραγγα παράλλη-

λη με το πηγάδι, σχεδιασμένη ώστε να επιτρέψει στους διασώστες την πρόσβαση στο παιδί που είχε παγιδευτεί κάτω από το έδαφος. Η Λόρα έβγαλε τις παντόφλες και μάζεψε τα πόδια της κάτω από τον κορμό της στον καναπέ. Πρόσεξα ότι τα νύχια των ποδιών της ήταν βαμμένα με μοβ βερνίκι.

«Τι σπουδάζεις;» τη ρώτησα τελικά.

«Κάνω μεταπτυχιακό στην ψυχολογία» είπε χωρίς να τραβήξει το βλέμμα της από την οθόνη. «Το δεύτερο. Έχω ήδη ένα στα μαθηματικά από το Πανεπιστήμιο του Σικάγου. Γεννήθηκα και μεγάλωσα στο Έβανστον του Ιλλινόις. Έχεις πάει ποτέ; Εκεί όπου οι κάτοικοι μασουλάνε ταμπάκο και καίνε σταυρούς;»

Συνειδητοποίησα ότι πρέπει να ήταν δυο τρία χρόνια μεγαλύτερή μου, γεγονός που με αποθάρρυνε λιγάκι. Σ' αυτή την ηλικία, μια διαφορά τριών χρόνων φαντάζει μεγάλη.

«Είχα την εντύπωση ότι αυτά τα κάνουν στο Μισσισσίππι» είπα. «Όχι, δεν έχω πάει στο Ιλλινόις. Γεννήθηκα και μεγάλωσα στο Μπρούκλιν. Στα Μεσοδυτικά έχω πάει μόνο μια φορά, καλοκαίρι, στα δεκαπέντε μου νομίζω, όταν με τον μπαμπά μου πήγαμε για ψάρεμα στα Όζαρκ του Μιζούρι. Αν θυμάμαι καλά, επισκεφτήκαμε και το Σαιντ Λούις. Ψυχολογία μετά από μαθηματικά;»

«Υποτίθεται ότι με θεωρούσαν διάνοια στο σχολείο» είπε. «Στο λύκειο είχα κερδίσει ένα σωρό διεθνείς διαγωνισμούς μαθηματικών και στα είκοσι ένα είχα ήδη πάρει το μάστερ και ετοιμαζόμουν για το διδακτορικό. Απέριψα όμως όλες τις υποτροφίες και ήρθα εδώ για να κάνω ψυχολογία. Ο επιβλέπων καθηγητής με βοήθησε να μπω σε ένα ερευνητικό πρόγραμμα».

«Εντάξει, όμως δεν απάντησες στην ερώτησή μου».

«Δίγη υπομονή».

Τίναξε τα ψίχουλα του ποπκόρν από το μπλουζάκι της.

Το θυμάμαι καλά. Φορούσε πετροπλυμένο τζιν, από εκείνα με τα πολλά φερμουάρ που είχαν αρχίσει να γίνονται της μόδας, και λευκό μπλουζάκι.

Πήγε στο φυγείο να πάρει μια Cola και με ρώτησε αν ήθελα. Άνοιξε τα κουτάκια, έχωσε ένα καλαμάκι στο καθένα, επέστρεψε στον καναπέ και μου έδωσε το ένα.

«Το καλοκαίρι μετά την αποφοίτησή μου ερωτεύτηκα ένα αγόρι» –το πρόφερε αγόρι– «από το Έβανστον. Είχε επιστρέψει στην πόλη για τις διακοπές. Έκανε μεταπτυχιακό στα ηλεκτρονικά στο MIT, κάτι σχετικό με υπολογιστές. Ήταν ένας όμορφος και υποτίθεται έξυπνος τύπος, ονόματι Τζον Ρ. Φίντλυ. Ήταν δύο χρόνια μεγαλύτερός μου και γνωριζόμασταν αμυδρά από το λύκειο. Όμως έναν μήνα μετά μου τον έκλεψε η Τζούλια Κραιγκ, από τα πιο ηλίθια πλάσματα που έχω γνωρίσει στη ζωή μου, ένα είδος ανθρωποειδούς που είχε μάθει να προφέρει καμιά δεκαριά λέξεις, να κάνει αποτρίχωση στα πόδια και να χρησιμοποιεί μαχαίρι και πιρούνι. Συνειδητοποίησα ότι ήμουν καλή στις εξισώσεις και στα ολοκληρώματα, αλλά δεν είχα ιδέα πώς σκέφτονται γενικά οι άνθρωποι και ειδικότερα οι άντρες. Κατάλαβα ότι, αν δεν πρόσεχα, θα κατέληγα να περνάω τη ζωή μου παρέα με γάτες, ινδικά χοιρίδια και παπαγάλους. Γι' αυτό και ήρθα εδώ, το επόμενο φθινόπωρο. Η μαμά ανησυχούσε και προσπάθησε να μου αλλάξει γνώμη, όμως με ήξερε ήδη αρκετά καλά για να καταλάβει ότι θα ήταν ευκολότερο να μου μάθει να πετάω καβάλα σε σκουπόξυλο.

Τώρα είμαι στο τελευταίο έτος και δε μετάνιωσα ούτε στιγμή για την απόφασή μου».

«Κι εγώ στο τελευταίο έτος είμαι. Έμαθες τίποτα γι' αυτό που σε απασχολούσε;» ρώτησα. «Για τον τρόπο που σκέφτονται οι άντρες, εννοώ».

Με κοίταξε κατάματα, πρώτη φορά.

«Δεν είμαι σίγουρη, νομίζω όμως ότι έχω σημειώσει κάποια πρόοδο. Ο Τζον τα χάλασε με τον Γκοτζίλα μετά από μερικές βδομάδες. Δεν απάντησα στις κλήσεις του, παρόλο που προσπαθούσε να επικοινωνήσει μαζί μου επί μήνες. Ξέρεις, μάλλον είμαι λίγο εκλεκτική».

Τελείωσε το αναψυκτικό της και άφησε το κουτάκι στο τραπέζι.

Συνεχίσαμε να παρακολουθούμε τη διάσωση του κοριτσόπουλου στο Τέξας και μείναμε να κουβεντιάζουμε σχεδόν ως τα μεσάνυχτα, πίνοντας καφέ και βγαίνοντας στον κήπο για να καπνίσουμε τα Marlboro που είχε φέρει από το δωμάτιό της. Κάποια στιγμή τη βοήθησα να μεταφέρει τα υπόλοιπα πράγματά της από το πορτοπαγκάζ του παλιού Χιουντάι της, που ήταν παρκαρισμένο στο γκαράζ.

Η Λόρα ήταν ευχάριστη, είχε αίσθηση του χιούμορ και σύντομα διαπίστωση ότι είχε διαβάσει πολύ. Όπως κάθε νεαρός ενήλικας, ήμουν μια μάζα από ορμόνες που έβραζαν. Εκείνη την περίοδο δεν είχα φιλενάδα και ήθελα απεγνωσμένα να κάνω σεξ, ωστόσο θυμάμαι σαφώς ότι αρχικά ούτε που μου πέρασε από το μυαλό η πιθανότητα να καταλήξω μαζί της στο κρεβάτι. Ήμουν σίγουρος ότι είχε φίλο, αν και δεν το συζητήσαμε. Ωστόσο είχα αναστατωθεί με μάλλον ευχάριστο τρόπο από την προοπτική να μοιραστώ το σπίτι με μια γυναίκα,

κάτι που δεν είχα κάνει ως τότε. Είχα την αίσθηση ότι, ξαφνικά, θα αποκτούσα πρόσβαση σε μυστήρια που μέχρι τότε ήταν απαγορευμένα.

* * *

Στην πραγματικότητα το πανεπιστήμιο δε μου άρεσε και δεν έβλεπα την ώρα να ολοκληρώσω το τελευταίο έτος και να ξεκουμπιστώ αποκεί.

Είχα γεννηθεί και είχα μεγαλώσει στο Μπρούκλυν, στο Ουίλλιαμσμπεργκ, κοντά στην οδό Γκραντ, όπου τα σπίτια τότε ήταν πολύ πιο φτηνά συγκριτικά με σήμερα. Η μαμά δίδασκε ιστορία στο Μεικτό Λύκειο του Μπεντ-Στάυ και ο μπαμπάς ήταν νοσηλευτής στο νοσοκομείο Κινγκς Κάουντυ. Με άλλα λόγια δεν ανήκα στην εργατική τάξη, αλλά έτσι ένιωθα, λαμβάνοντας υπόψη την εργατική συνοικία όπου ζούσα.

Μεγάλωσα χωρίς ιδιαίτερες υλικές ελλείψεις, ταυτόχρονα όμως οι δικοί μου δεν είχαν τη δυνατότητα να αποκτήσουν πολλά από τα πράγματα που θα θέλαμε. Έβρισκα ενδιαφέροντες τους κατοίκους του Μπρούκλυν, αν και ένιωθα σαν τη μύγα μες στο γάλα σ' εκείνη τη Βαβέλ από διαφορετικές φυλές και συνήθειες. Η δεκαετία του εβδομήντα ήταν μια δύσκολη περίοδος για την πόλη της Νέας Υόρκης και θυμάμαι ότι πολλοί κάτοικοι ήταν πάμφτωχοι, ενώ η βία ήταν εκτεταμένη.

Όταν έφτασα στο Πρίνστον, συμμετείχα σε μερικές ακαδημαϊκές λέσχες, έγινα μέλος σε μια από εκείνες τις διάσημες λέσχες φαγητού της Στριτ και έκανα παρέα με ερασιτέχνες ηθοποιούς της λέσχης Τράιανγκλ.

Μπροστά σε έναν λογοτεχνικό κύκλο με εξωτικό όνο-

μα διάβασα μια σειρά διηγήματα που είχα γράψει λίγο πριν τελειώσω το λύκειο. Επικεφαλής της ομάδας ήταν ένας αμυδρά διάσημος συγγραφέας, που δίδασκε ως επισκέπτης καθηγητής, και τα μέλη της συναγωνίζονταν ποιος θα βασανίσει περισσότερο την αγγλική γλώσσα δημιουργώντας ανούσια ποιήματα. Όταν συνειδητοποίησαν ότι οι ιστορίες μου ήταν σε ύφος «κλασικό» και ότι αντλούσα έμπνευση από τα μυθιστορήματα του Χέμινγουεϊ και του Στάινμπεκ, άρχισαν να με αντιμετωπίζουν σαν φρικιό. Σε κάθε περίπτωση, μετά από έναν χρόνο περνούσα τις ελεύθερες ώρες μου στη βιβλιοθήκη ή στο σπίτι.

Οι περισσότεροι φοιτητές προέρχονταν από τη μεσαία τάξη της Ανατολικής Ακτής, που είχε περάσει μεγάλη τρομάρα τη δεκαετία του εξήντα, όταν ολόκληρος ο κόσμος της φάνηκε να καταρρέει, και η οποία είχε εκπαιδεύσει τα βλαστάρια της με τέτοιον τρόπο, ώστε να αποτρέψει την επανάληψη εκείνης της παράνοιας. Η δεκαετία του εξήντα είχε τη μουσική, τις πορείες, το καλοκαίρι της αγάπης, τον πειραματισμό με τα ναρκωτικά, το Γούντστοκ και τα αντισυλληπτικά. Η δεκαετία του εβδομήντα έφερε το τέλος του εφιάλτη του Βιετνάμ και την εμφάνιση της ντίσκο, τα παντελόνια καμπάνα και τη φυλετική χειραφέτηση. Είχα λοιπόν την αίσθηση ότι η δεκαετία του ογδόντα δεν είχε τίποτα το επικό και ότι η γενιά μας είχε χάσει το τρένο. Ο κύριος Ρόναλντ Ρίγκαν, σαν παμπόνηρος γεροσαμάνος, είχε ανακαλέσει τα πνεύματα της δεκαετίας του πενήντα προκειμένου να θολώσει τα μυαλά της χώρας. Το χρήμα διέλυε έναν προς έναν τους βωμούς κάθε άλλης θεότητας και ετοιμαζόταν να εκτελέσει τον χορό του θριάμβου, την ώρα

που στρουμπουλά αγγελάκια με καουμπόικα καπέλα στις ξανθές τους μπούκλες υμνούσαν την ελεύθερη οικονομία. Όρμα, Ρόνι, όρμα!

Οι υπόλοιποι φοιτητές μου φαίνονταν υπεροπτικοί κομπορμιστές, παρά τις επαναστατικές τους πόζες, που δίχως αμφιβολία πίστευαν ότι ήταν απαραίτητες για όσους φοιτούσαν στην Άιβυ Λιγκ, σαν ένα είδος θολής ανάμνησης των περασμένων δεκαετιών. Οι παραδόσεις ήταν μεγάλο θέμα στο Πρίνστον, όμως για μένα δεν ήταν τίποτα περισσότερο από μια προσποίηση – ο χρόνος είχε αφαιρέσει εντελώς το νόημά τους.

Θεωρούσα τους περισσότερους καθηγητές μετριότητες γαντζωμένες σε μια φανταχτερή δουλειά. Οι φοιτητές που το έπαιζαν μαρξιστές και επαναστάτες με τα λεφτά των πλούσιων γονιών τους δεν κουράζονταν ποτέ να διαβάζουν «τούβλα» όπως το Κεφάλαιο, ενώ όσοι θεωρούσαν ότι ήταν συντηρητικοί συμπεριφέρονταν σαν απευθείας απόγονοι εκείνου του Προσκυνητή στο Μεϊφλάουερ* που, σκαρφαλωμένος στην κορυφή του καταρτιού και σκιαζοντας τα μάτια του εξαιτίας του ήλιου, είχε φωνάξει: Στεριά! Για τους πρώτους ήμουν ένας ασήμαντος μπουρζουάς, στην τάξη του οποίου άξιζε η περιφρόνηση και οι αξίες του έπρεπε να ποδοπατηθούν για τους δεύτερους ήμουν ένα λευκό σκουπίδι από το Μπρούκλιν, που με κάποιον τρόπο είχε καταφέρει να διεισδύσει στο υπέροχο πανεπιστήμιό τους, με αμφιλεγόμενους και αναμφίβολα καταδικαστέους σκοπούς. Για

* Εγγλέζικο πλοίο που έχει μείνει στην ιστορία επειδή το 1620 μετέφερε στον Νέο Κόσμο τους πρώτους Άγγλους Πουριτανούς (πολέμιους του παπισμού στους κόλπους της Αγγλικανικής Εκκλησίας), γνωστούς και ως Προσκυνητές. (Σ.τ.Μ.)

μένα, το Πρίνστον έμοιαζε γεμάτο φαντασμένα ρομπότ που μιλούσαν με την προφορά της Βοστώνης.

Όμως είναι πιθανό όλα αυτά να υπήρχαν μόνο στη φαντασία μου. Όταν, προς τα τέλη του λυκείου, αποφάσισα να γίνω συγγραφέας, άρχισα να δημιουργώ σταδιακά στο μυαλό μου ένα ζοφερό και επιφυλακτικό όραμα για τον κόσμο, με την ανεκτίμητη βοήθεια των κυρίων Κόρμακ ΜακΚάρθου, Φίλιπ Ροθ και Ντον ΝτεΛίλλο. Ήμουν πεπεισμένος ότι ο πραγματικός συγγραφέας όφειλε να είναι μελαγχολικός και μόνος, λαμβάνοντας ταυτόχρονα παχυλές επιταγές για τα πνευματικά του δικαιώματα και κάνοντας διακοπές σε ακριβά ευρωπαϊκά θέρετρα. Έλεγα στον εαυτό μου πως, αν ο διάλογος δεν τον ανάγκαζε να κάθεται τσακισμένος και εξαντλημένος στον σωρό με τις σβουνιές, ο Ιώβ δε θα είχε γίνει ποτέ του γνωστός και η ανθρωπότητα θα είχε στερηθεί ένα λογοτεχνικό αριστούργημα.

Προσπαθούσα να παραμένω στο πανεπιστήμιο μόνο το απολύτως απαραίτητο διάστημα, οπότε τα Σαββατοκύριακα επέστρεφα στη Νέα Υόρκη. Περιπλανιόμουν στα παλαιοβιβλιοπωλεία του Άπερ Ιστ Σάιντ, παρακολουθούσα θεατρικές παραστάσεις σε άσημα θεατράκια στο Τσέλσι και πήγαινα σε συναυλίες του Μπιλ Φρίτζελ, της Σέσιλ Τέυλορ και των Sonic Youth στο Νίττινγκ Φάκτορ, που μόλις είχε ανοίξει στην οδό Χιούστον. Συνήθιζα να πηγαίνω στα καφέ της λεωφόρου Μερτλ ή να διασχίζω τη γέφυρα για το Λόουερ Ιστ Σάιντ για φαγητό με τους γονείς και τον μικρότερο αδερφό μου, τον Έντι, που ήταν ακόμα στο λύκειο, σε κάποιο από εκείνα τα οικογενειακά εστιατόρια όπου οι πάντες γνωρίζονται με τα μικρά τους ονόματα.

Περνούσα τις εξετάσεις μου δίχως ιδιαίτερη προσπάθεια, φωλιάζοντας στην ανακουφιστική ζώνη των μέτρων προς καλών βαθμών, προκειμένου να αποφεύγω τα μπλεξίματα και να έχω χρόνο να γράφω. Είχα γράψει δεκάδες διηγήματα και ξεκίνησα ένα μυθιστόρημα, το οποίο δεν προχώρησε πέρα από μερικά κεφάλαια. Χρησιμοποιούσα μια παλιά γραφομηχανή Remington, που ο μπαμπάς την ανακάλυψε στη σοφίτα, την επισκεύασε και μου τη δώρισε πριν φύγω για το πανεπιστήμιο. Αφού ξαναδιάβαζα τα γραπτά μου και τα διόρθωνα διαρκώς, τα περισσότερα κατέληγαν στον κάλαθο των αχρήστων. Κάθε φορά που ανακάλυπτα έναν καινούριο συγγραφέα τον αντέγραφα χωρίς να το ξέρω, σαν χιμπατζής που τον κυριεύει ο θαυμασμός αντικρίζοντας μια γυναίκα ντυμένη στα κόκκινα.

Για τον έναν ή τον άλλον λόγο, δε μ' άρεσε να παίρνω ναρκωτικά. Πρώτη φορά κάπνισα χόρτο όταν ήμουν δεκατεσσάρων, στη διάρκεια μιας σχολικής εκδρομής στον Βοτανικό Κήπο. Ένα αγόρι ονόματι Μάρτιν είχε φέρει δυο τσιγαριλίκια, που πέντ' έξι από μας μοιραστήκαμε σ' ένα απόμερο σημείο, έχοντας την αίσθηση πως τα θολά νερά της εγκληματικότητας μας παράσερναν μια για πάντα στα βάθη τους. Στο λύκειο είχα καπνίσει ξανά μερικές φορές και επίσης είχα μεθύσει με φτηνές μπίρες σε δυο τρία πάρτι, σε άθλια διαμερίσματα της λεωφόρου Ντριγκς. Όμως δεν έβρισκα καμία απόλαυση στο φτιάξιμο ή στο μεθύσι, προς μεγάλη ανακούφιση των δικών μου. Εκείνη την εποχή, αν είχες την τάση να βγεις εκτός του δεδομένου και στενού πλαισίου, ήταν πιθανότερο να καταλήξεις μαχαιρωμένος ή να πεθάνεις από υπερβολική δόση παρά να βρεις μια αξιοπρεπή δουλειά.

Μελετούσα πολύ στο σχολείο, πήρα άριστους βαθμούς και έλαβα προσφορές τόσο από το Κορνέλ όσο και από το Πρίνστον, επιλέγοντας το δεύτερο, που εκείνη την περίοδο θεωρούνταν πιο προοδευτικό.

* * *

Η τηλεόραση δεν είχε καταλήξει ακόμα μια ατελείωτη παρέλαση προγραμμάτων όπου διάφοροι αποτυχημένοι εξαναγκάζονται να τραγουδούν, να δέχονται προσβολές από χυδαίους παρουσιαστές ή να περνάνε πάνω από πισίνες γεμάτες φίδια. Τα αμερικανικά τηλεοπτικά προγράμματα δεν είχαν μετατραπεί σε μια ιστορία που την έλεγε ένας ηλίθιος, όλο ήχους και γέλια, εκφράζοντας το απόλυτο τίποτα. Ούτε όμως έβρισκα κάποιο ενδιαφέρον στις υποκριτικές πολιτικές συζητήσεις της εποχής ή στα χοντροκομμένα αστεία και στις ταινίες βήτα διαλογής με εφήβους που έμοιαζαν φτιαγμένοι από πλαστικό. Οι ελάχιστοι αξιοπρεπείς παραγωγοί και δημοσιογράφοι από τη δεκαετία του εξήντα και του εβδομήντα που παρέμεναν επικεφαλής των τηλεοπτικών σταθμών έμοιαζαν αδέξιοι και αμήχανοι, σαν δεινόσαυροι που αντιλαμβάνονται τον μετεωρίτη που αναγγέλλει το τέλος της εποχής τους.

Όπως όμως θα ανακάλυπτα, της Λόρας τής άρεσε να παίρνει μια νυχτερινή δόση από σκουπιδοπρογράμματα στην τηλεόραση, καθώς ισχυριζόταν ότι μόνο με αυτό τον τρόπο κατάφερε να ακινητοποιεί τη σκέψη της, γεγονός που επέτρεπε στο μυαλό της να κατηγοριοποιεί, να συστηματοποιεί και να αποθηκεύει όσο υλικό είχε συγκεντρώσει στη διάρκεια της μέρας. Έτσι λοιπόν, το φθινό-

πωρο του σωτήριου έτους 1987, κατέληξα να βλέπω περισσότερη τηλεόραση από ποτέ, βιώνοντας ένα είδος μαζοχιστικής απόλαυσης έτσι όπως ήμουν βυθισμένος στον καναπέ δίπλα της και σχολιάζαμε τις τηλεοπτικές συζητήσεις, τις ειδήσεις και τα δραματικά σίριαλ, σαν τις δυο γκρινιάρικες παλιές καραβάνες στο θεωρείο του *Μάπετ Σόου*.

Δε μου μίλησε αμέσως για τον καθηγητή Τζόζεφ Βίντερ. Πρώτη φορά ανέφερε ότι τον γνώριζε τη μέρα του Χάλλογουιν. Εκείνα τα χρόνια, ήταν από τις πιο σημαντικές μορφές που δίδασκαν στο Πρίνστον, καθώς τον θεωρούσαν ένα είδος Προμηθέα που είχε κατέλθει ανάμεσα σ' εμάς τους κοινούς θνητούς για να μοιραστεί το μυστικό της φωτιάς. Παρακολουθούσαμε την εκπομπή του Λάρρυ Κινγκ, όπου ο Βίντερ ήταν καλεσμένος προκειμένου να μιλήσει για την εξάρτηση από τα ναρκωτικά – τρεις νεαροί είχαν πεθάνει από υπερβολική δόση την προηγούμενη μέρα, σε μια καλύβα κοντά στο Γιουτζίν του Όρεγκον. Υποτίθεται ότι η Λόρα και ο καθηγητής ήταν «καλοί φίλοι», όπως μου είπε. Πλέον πρέπει να ήμουν ήδη ερωτευμένος μαζί της, παρόλο που δεν το είχα συνειδητοποιήσει ακόμα.

